

Interview

‘Ik kreeg hem gewoon niet mee’

Zestig jaar geleden moest Geraldine haar zoon verplicht afstaan in een kraamklinik in Haarlem. Ze is lang niet de enige ‘afstandsmoeder’. Over de nasleep, de depressies, de paniekaanvallen en de gevolgen voor haar zoon vertelt ze nu.

Tekst **Leonie Groen** Illustraties **Rosanne van Leusden**

Wat is dat voor kistje op uw bureau? Het is juli 1965. De 18-jarige zwangere afstandsmoeder Geraldina zit op het kantoor van mevrouw Koebrugge, de directrice van de kraamklinik in Haarlem. De jonge vrouw meldt zich omdat zij haar ongeboren baby zal afstaan. Geraldina blijft maar kijken naar het kistje vlak voor haar neus. „Daar zit een doodgeboren kindje in”, zegt de directrice.” Geraldina verschiet. „Zoiets zet je toch niet op je bureau? Waar ben ik nu weer terechtgekomen?”

Mevrouw Koebrugge besteedt er verder geen woorden aan. Geraldina durft niks meer te zeggen. Haar moeder, die haar dochter hier aflevert, zwijgt. Onder geen beding gaat haar dochter in de bus mee terug naar huis in Zaandam. Ze moet hier blijven. Ze zal hier bevalen van het kindje van haar ex-vriendje, waarna ze de baby zal afstaan voor adoptie. Meneer pastoor heeft dat keurig geregeld, samen met Geraldina’s moeder, geheel buiten de zwangere om. „De pastoor hield mijn moeder voor dat ze mij beter naar een huis kon sturen voor ongewenst zwangere vrouwen, dat mijn kind beter af was in een gezin. Dan zou het een goede opvoeding krijgen. Mijn moeder, die zelf zwanger was van haar zevende kind, wist zich geen raad. Ze ging erin mee. ‘Als alles achter de rug is, hebben we het er niet meer over’ zei ze. Geraldina’s vader heeft geen stem. „Hij was geen prater. Mijn moeder loste alles op.”

De directrice is vroedvrouw. „Het

gaan eens kijken hoelang jij nog moet’, zei ze tegen mij. Het was half juli 1965. Ze stelde een uitgerkende datum vast: ergens aan het eind van de maand. Nou, dat was ruim genomen. Pas op 21 augustus van dat jaar zou mijn zoon geboren worden. De bevalling heb ik trouwens grotendeels op eigen kracht gedaan. Mevrouw Koebrugge, die in de klinik woonde, had even gekeken toen de weeën begonnen, daarna was ze nergens meer te vinden.”

Met warme gevoelens denkt Geraldina terug aan de pas bevalen moeder die haar in haar barensnood had aangetroffen en de hele tijd bij haar was blijven zitten. Op het eind van Geraldina’s verlossing diende de vroedvrouw zich aan. „Ze hoefde mijn zoon alleen maar op te vangen. Ik heb niks van hem gezien, alleen een achterhoofd en een beentje. Hij zag een beetje paars-bauw. Hij ging direct op de weegschaal. Negen pond, hoorde ik. Daarna ging hij naar een apart kamertje.”

Naar mens

Geraldina heeft geen goed woord over mevrouw Koebrugge. „Dat was een vervelend rotwijf. Een naar mens. Sarcastisch. Haar man was orchideeënkweker.” Ze herinnert zich hoe de vroedvrouw reageerde op de flitsgeboorte van een zeven maanden oude baby van een van de andere afstandsmoeders, midden in de nacht op het toilet. „Opstaan’ beval mevrouw Koebrugge. Ze liet de moeder naar haar bed strompelen, met haar kindje in haar handen. De navelstreng zat nog vast.”

Terug naar het kantoor. Me-

„Als alles achter de rug is, hebben we het er nooit meer over, zei ze

vrouw Koebrugge wil weten of Geraldina het verblijf kan bekostigen. „Vijfenvijftig gulden per week was het.” Nu zou dat wekelijks bijna tweehonderd euro zijn. Ja, de jonge vrouw heeft spaargeld. „Ik werkte al een tijdje op het naaiatelier bij Kraaijer, een Zaans bedrijf, gespecialiseerd in bedrijfs- en brandweerkleding.”

Na de bevalling zal ze er niet terugkeren. „Voordat ik naar de kraamklinik ging, heb ik ontslag genomen. De chef was nogal handtastelijk. In het begin van mijn zwangerschap was ik elke dag misselijk en moest ik naar het toilet om over te geven. Hij kwam altijd achter me aan. Op het toilet pakte hij mij altijd beet ter hoogte van mijn borsten. Hij deed dat bij alle meiden. Niemand dorst wat te zeggen.”

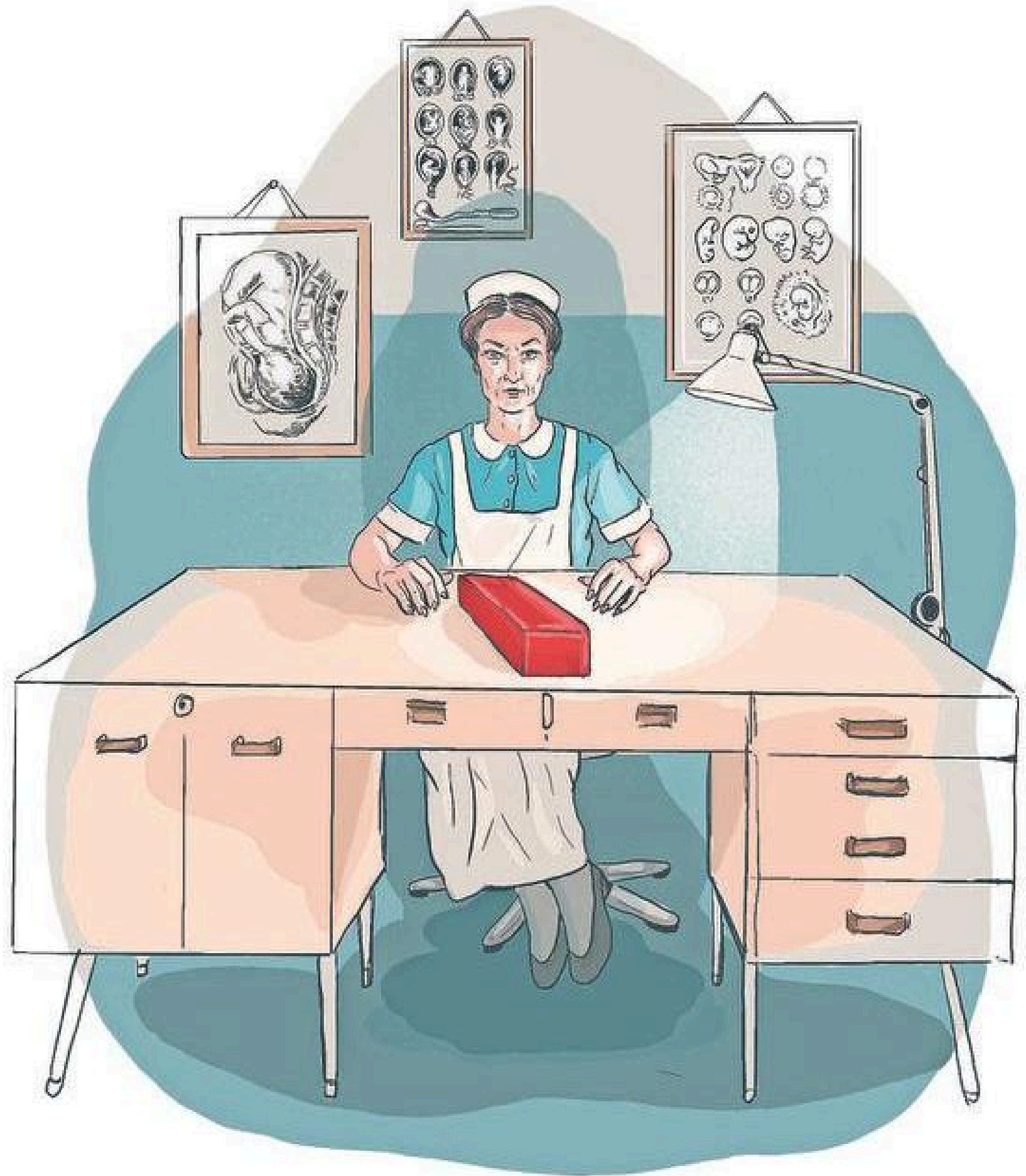
Vluchtige kus

Een vluchtige kus en weg is moeder. Mevrouw Koebrugge staat op. „Volg mij.” Geraldina loopt achter haar aan. Ze kijkt haar ogen uit. Wat een groot pand. De eerste verdieping gaan ze voorbij. „Daar lagen de meisjes die hun baby’s zouden houden. Die moesten wij, de vrouwen die hun baby ter adoptie zouden afstaan, soms bijstaan. Die meisjes kermden en schreeuwden en gilden tijdens de bevalling. ‘O mijn God’ dacht ik dan.”

De tweede verdieping, de zolder, is bestemd voor Geraldina en de jonge vrouwen die in hetzelfde schuifje zaten als zij. Mevrouw Koebrugge opent de deur van een van de twee slaapkamers waar in totaal zes jonge vrouwen kunnen slapen. „Dit is je bed.” Geraldina gaat op de bedrand zitten. „Ik rook

de komkommer die in de keuken werd klaargemaakt: azijn, suiker, peper. Mijn moeder maakte dat ook altijd.” De geur maakt een intens gevoel van heimwee in haar los.

Mevrouw Koebrugge schotelt de nieuwaangekomene de dagindeling voor; ‘s ochtends ontbijt. Daarna, met de andere meisjes van tweehoog het trappenhuis doen. Eerst stofzuigen, dan dweilen. Tussen de middag tosti’s maken voor iedereen. In de middag, tot aan het avondeten, ben je vrij.” De meisjes die het verblijf niet konden betalen, moesten ploeteren, zou Geraldina al snel leren. „Zij zaten de hele dag met telefoonboeken op hun schoot. En maar strepen in die

„De directrice van de kraamklinik was een vervelend rotwijf

boeken, en maar strepen. Geen idee waar het voor diende.”

Geraldina maakt kennis met de andere jonge vrouwen op tweehoog. „Er was een Zaanse bij. Ze woonde in de Koog. 25 jaar oud was ze. Ze had een strijkbout meegebracht om haar kleren te strijken. Haar haar zat altijd heel mooi.” Geraldina denkt dat ze van goeden huize komt. Met een licht gevoel van spijt zegt ze; „Zij heeft het wel voor elkaar gekregen om haar kindje te houden.”

Geraldina schudt de hand van Josje, een lotgenote uit Amsterdam. Het klikt tussen de twee. Het is zomer, het is warm. De twee besluiten zich te nestelen in de stoelen in de tuin van de kraamkli-

niek. „Mevrouw Koebrugge kwam naar buiten gesneld om ons te verjagen. Ze veegde met haar hand over de stoelen waarop wij hadden gezeten, alsof die stoelen vies waren geworden. Ze keek op ons neer.”

De twee gaan de middagen kapot slaan in de stad. „We slenterden een beetje rond om de tijd te doden, gingen de markt op, de V&D in.” Geraldina zegt steeds dat ze naar huis wil. Josje regelt een auto en samen rijden ze naar Zaandam. Moeder reageert boos: ‘Wat doe jij hier’. Ze mag even naar binnen, snel, voordat iemand haar ziet.

Terug in de kraamklinik voelt

Lees verder >